

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 2.5.2011
COM(2011) 240 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Δημιουργία κοινού εναέριου χώρου με τη Δημοκρατία της Μολδαβίας

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Δημιουργία κοινού εναέριου χώρου με τη Δημοκρατία της Μολδαβίας

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην ανακοίνωσή της του 2005 με τίτλο «Προγραμματισμός της εξωτερικής πολιτικής αερομεταφορών της Κοινότητας»¹, η Επιτροπή τόνισε τη σημασία της δημιουργίας κοινού εναέριου χώρου με τους ανατολικούς και νότιους γείτονές της. Τελικός στόχος του εν λόγω κοινού εναέριου χώρου είναι η δημιουργία μιας ευρείας και ανοιχτής αγοράς αερομεταφορών βασισμένης σε κοινούς κανόνες. Τον Ιούνιο 2005, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποστήριξε τον στόχο αυτό και εξέφρασε την ικανοποίησή του για την πρόοδο που σημειώθηκε με την ένταξη των γειτονικών χωρών της ΕΕ στο πλαίσιο αυτό².

Η Επιτροπή εξέτασε την εφαρμογή της εν λόγω διαδικασίας στην ανακοίνωσή της του 2008 με τίτλο «Κοινός αεροπορικός χώρος με τις γειτονικές χώρες έως το 2010: έκθεση προόδου»³ και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα αποτελέσματα της διαδικασίας αυτής ήταν θετικά και ότι θα πρέπει να επιταχυνθεί.

Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2004 και το 2007 ενίσχυσε περισσότερο την αλληλεξάρτηση μεταξύ της ΕΕ και των ανατολικών και νότιων γειτόνων της. Τον Ιούνιο 2006, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της υπόγραψαν τη συμφωνία για κοινό ευρωπαϊκό εναέριο χώρο με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, μετά την οποία ακολούθησε η πρώτη Ευρωμεσογειακή Συμφωνία Αερομεταφορών με το Μαρόκο, τον Δεκέμβριο του 2006. Τον Δεκέμβριο 2010, υπογράφηκαν συμφωνίες για Κοινό εναέριο χώρο με τη Γεωργία και την Ιορδανία και επί του παρόντος διεξάγονται διαπραγματεύσεις με την Ουκρανία, το Λίβανο, την Τυνησία και το Ισραήλ.

Η δημιουργία ευρύτερου κοινού εναέριου χώρου παρουσιάζει πλεονεκτήματα από πολλές πλευρές. Στηρίζει:

- την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας διευκολύνοντας την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης αεροπορικής αγοράς και την εξασφάλιση καλύτερων μεταφορικών συνδέσεων μεταξύ όλων των εμπλεκομένων χωρών·
- την οικονομική ανάπτυξη χωρών με προοπτική να αποτελέσουν μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
- την προώθηση ευρωπαϊκών προτύπων υψηλού επιπέδου σε θέματα αερομεταφορών συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην επίτευξη υψηλών επιπέδων ασφάλειας πτήσεων και ασφάλειας από έκνομες ενέργειες σε όλη την ευρύτερη περιοχή·

¹ COM (2005) 79 τελικό, 11 Μαρτίου 2005.

² Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 27^{ης} Ιουνίου 2005: «Συμπεράσματα του προγραμματισμού της εξωτερικής πολιτικής αερομεταφορών της Κοινότητας».

³ COM (2008) 596 τελικό, 1 Οκτωβρίου 2008.

- τη θεσμική συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών, όπως σε θέματα ασφάλειας πτήσεων·
- τη μελλοντική ανάπτυξη του συνολικού κλάδου των αερομεταφορών στην Ευρώπη παρέχοντας ένα συνεκτικό κανονιστικό πλαίσιο για τη διευρυμένη αγορά.

Η παρούσα ανακοίνωση εξετάζει το θέμα των σχέσεων στον τομέα των αερομεταφορών μεταξύ της ΕΕ και της Δημοκρατίας της Μολδαβίας (στο εξής Μολδαβία). Δεδομένης της γεωγραφικής θέσης της Μολδαβίας, είναι καίριας σημασίας για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας αυτής να αναπτύξει καλές αεροπορικές συνδέσεις με την ΕΕ.

Τον Απρίλιο 2010, η κυβέρνηση της Μολδαβίας εξέφρασε την επιθυμία να ξεκινήσει διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνίας για κοινό εναέριο χώρο μεταξύ της ΕΕ και της Μολδαβίας. Μετά το αίτημα αυτό, οι υπηρεσίες της Επιτροπής εκτίμησαν την τρέχουσα κατάσταση του τομέα των αερομεταφορών της Μολδαβίας και τις εποπτικές δομές της. Επιπλέον, εκπονήθηκε οικονομική ανάλυση των πιθανών επιπτώσεων της σύναψης συμφωνίας του είδους αυτού.

Με βάση τις εργασίες που συνοψίζονται στην παρούσα ανακοίνωση, η Επιτροπή συνιστά στο Συμβούλιο να την εξουσιοδοτήσει να διαπραγματευθεί διεξοδική συμφωνία για κοινό εναέριο χώρο με τη Μολδαβία. Βάσει της λογικής των συμφωνιών που έχουν συναφθεί μεταξύ της ΕΕ και άλλων γειτονικών χωρών, η συμφωνία αυτή θα πρέπει να συνδυάζει το σταδιακό άνοιγμα της αγοράς με παράλληλη διαδικασία συνεργασίας σε κανονιστικά θέματα και σταδιακή εναρμόνιση. Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στο άνοιγμα της αγοράς, στην ελευθερία εγκατάστασης, στην εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού και κοινών κανόνων στους τομείς της ασφάλειας πτήσεων, της ασφάλειας από έκνομες ενέργειες, της διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας, των κοινωνικών συνθηκών και της προστασίας του περιβάλλοντος.

2. ΕΕ-ΜΟΛΔΑΒΙΑ: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Την τελευταία δεκαετία, η ΕΕ και η Μολδαβία έχουν συνάψει στενές σχέσεις:

- Η συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας (ΣΕΣΣ) ΕΕ-Μολδαβίας υπογράφηκε το 1994 και τέθηκε σε ισχύ το 1998⁴. Καλύπτει ευρύ φάσμα θεμάτων, συμπεριλαμβανομένων του εμπορίου, της οικονομικής συνεργασίας και της προσέγγισης των νομοθεσιών. Βάσει των διατάξεων σχετικά με την προσέγγιση των νομοθεσιών (άρθρο 50 της ΣΕΣΣ), η Μολδαβία καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να εξασφαλίσει ότι η νομοθεσία της (συμπεριλαμβανομένης της νομοθεσίας στον τομέα των μεταφορών) θα εναρμονιστεί σταδιακά με τη νομοθεσία της ΕΕ. Το άρθρο 62 της ΣΕΣΣ αφορά τον τομέα των μεταφορών και τονίζει την ανάγκη για τη Μολδαβία να αναδιαρθρώσει και να εκσυγχρονίσει τα συστήματα μεταφορών της για την ενίσχυση της συνεργασίας ΕΕ-Μολδαβίας. Τονίζεται ιδιαίτερα η ανάγκη συνεργασίας για τον εκσυγχρονισμό των αερολιμένων και τη διαχείριση της

⁴ ΕΕ L 181/1998 της 24.06.1998, σ. 3.

εναέριας κυκλοφορίας καθώς και η ανάγκη προώθησης των διευρωπαϊκών διασυνδέσεων. Τον Ιανουάριο 2010 άρχισαν διαπραγματεύσεις για τη σύναψη μελλοντικής συμφωνίας σύνδεσης ΕΕ-Μολδαβίας, η οποία προβλέπεται να αντικαταστήσει τη ΣΕΣΣ. Στόχος της εν λόγω συμφωνίας είναι η περαιτέρω εμβάθυνση της πολιτικής σύνδεσης και οικονομικής ολοκλήρωσης μεταξύ της ΕΕ και της Μολδαβίας. Ο στόχος της ολοκλήρωσης θα συνεχιστεί, μεταξύ άλλων, στον τομέα των μεταφορών.

- Παράλληλα με τη διαδικασία αυτή, η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας (ΕΠΓ) έχει αναπτυχθεί από το 2004. Σκοπός της είναι η ενίσχυση της ευημερίας, της σταθερότητας και της ασφάλειας των γειτονικών χωρών της ΕΕ και η αποφυγή της εμφάνισης νέων διαχωριστικών γραμμών με τη διευρυμένη ΕΕ. Η πολιτική αυτή υλοποιείται μέσω σχεδίων δράσης της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας (ΕΠΓ), τα οποία συμφωνούνται μεταξύ της ΕΕ και κάθε χώρας εταίρου ξεχωριστά. Το σχέδιο δράσης ΕΠΓ ΕΕ-Μολδαβίας εγκρίθηκε το 2005 και έκτοτε η Επιτροπή επανεξετάζει ετησίως την πρόοδο που συντελείται. Οι διατάξεις του σχεδίου δράσης ΕΠΓ για τις μεταφορές περιλαμβάνουν την ανάπτυξη του τομέα των αερομεταφορών και το αίτημα για την καλύτερη ενσωμάτωση της Μολδαβίας στην ευρωπαϊκή αγορά αεροπορικών μεταφορών. Το σχέδιο δράσης ΕΠΓ απαριθμεί τα μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν στον τομέα των αερομεταφορών (και ιδίως τη στενότερη συνεργασία στους τομείς της ασφάλειας πτήσεων, της ασφάλειας από έκνομες ενέργειες και της διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας). Η έννοια μιας πιο φιλόδοξης εταιρικής σχέσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών εταίρων αντικατοπτρίζεται επίσης στην Κοινή Δήλωση της Συνόδου Κορυφής της Πράγας για την Ανατολική Εταιρική Σχέση, που υπεγράφη στις 7 Μαΐου 2009 στην Πράγα.
- Το 2007 η Μολδαβία παρουσίασε μια «Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική (ΕΑΣ) 2008-2011», η οποία περιλαμβάνει σαφή δέσμευση της Μολδαβίας να ενσωματώσει το κοινοτικό κεκτημένο στην εθνική της νομοθεσία και να διασφαλίσει την εκτέλεσή του. Όσον αφορά τις αεροπορικές μεταφορές, η ΕΑΣ απαιτεί την ενίσχυση της ασφάλειας, της χωρητικότητας του αερολιμένα και της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται στους επιβάτες. Επιπλέον, η Μολδαβία υιοθέτησε «Στρατηγική για την ανάπτυξη της πολιτικής αεροπορίας για την περίοδο 2007-2012»⁵, η οποία παρέχει το πλαίσιο για την εφαρμογή των σχετικών μέτρων σε όλους τους σημαντικούς τομείς της αεροπορίας. Εξάλλου, το μολδαβικό «Κυβερνητικό Πρόγραμμα 2009-2013» περιλαμβάνει συγκεκριμένες προτεραιότητες όσον αφορά την αεροπορία, όπως τη δημιουργία μιας απελευθερωμένης αγοράς αεροπορικών μεταφορών με σκοπό την προσέλκυση αεροπορικών εταιρειών χαμηλού κόστους.
- Όσον αφορά πιο συγκεκριμένα την αεροπορία, η Μολδαβία συμμετέχει ενεργά σε διάφορες πανευρωπαϊκές αεροπορικές δομές. Υπήρξε μέλος της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης Πολιτικής Αεροπορίας (ΕΔΠΑ) από το 1996 και του Eurocontrol από το 2000. Στον τομέα της ασφάλειας των αερομεταφορών, συμμετέχει στο πρόγραμμα SAFA⁶, βάσει συμφωνίας συνεργασίας με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό

⁵ Κυβερνητική απόφαση αριθ. 987 σχετικά με την έγκριση στρατηγικής για την πολιτική αεροπορία για την περίοδο 2007-2012, της 30^{ης} Αυγούστου 2007.

⁶ Αξιολόγηση της Ασφάλειας Ξένων Αεροσκαφών.

Ασφάλειας της Αεροπορίας (EASA), που υπεγράφη το 2006. Μια άλλη συμφωνία συνεργασίας μεταξύ του EASA και της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας της Μολδαβίας στο πλαίσιο της μετάβασης του Συνδέσμου Αεροπορικών Αρχών, υπογράφηκε το 2009. Η «οριζόντια συμφωνία» μεταξύ ΕΕ και Μολδαβίας, η οποία ευθυγραμμίζει τις διμερείς συμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών και της Μολδαβίας με τη νομοθεσία της ΕΕ, υπεγράφη το 2006⁷.

Όσον αφορά την επιτευχθείσα πρόοδο, η Επιτροπή εξέδωσε εκθέσεις προόδου σχετικά με την εφαρμογή της ΣΕΣΣ και του σχεδίου δράσης ΕΠΓ. Στην έκθεση του 2010⁸ (σχετικά με την εφαρμογή της ΣΕΣΣ και του σχεδίου δράσης ΕΠΓ το 2009) αναφέρθηκε ήδη ότι η Μολδαβία είναι μια δυνάμει υποψήφια χώρα για να καταστεί μέρος του κοινού εναέριου χώρου και αναγνωρίστηκε ότι η υπογραφή συμφωνίας συνεργασίας με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Ασφάλειας της Αεροπορίας (EASA) αποτελούσε σημαντικό βήμα για την ένταξη της Μολδαβίας στο Ευρωπαϊκό σύστημα ασφάλειας της αεροπορίας.

3. ΕΕ-ΜΟΛΔΑΒΙΑ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Λαμβανομένης υπόψη της απόστασης που χωρίζει τη Μολδαβία από μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις, της θέσης της ως ηπειρωτικής χώρας και της σχετικά φτωχής υποδομής των χερσαίων μεταφορών, οι αερομεταφορές είναι ο μόνος σημαντικός τρόπος μεταφοράς για τη σύνδεση της Μολδαβίας με τα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ.

Οι οικονομικές σχέσεις μεταξύ της Μολδαβίας και της ΕΕ έχουν αναπτυχθεί σημαντικά κατά την τελευταία δεκαετία. Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Μολδαβίας, οι εξαγωγές αγαθών προς την ΕΕ αυξήθηκαν κατά 6% από τον Ιανουάριο έως τον Οκτώβριο 2010 (σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο το 2009) σε 439 εκατ. ευρώ, ενώ οι εισαγωγές στη Μολδαβία από την ΕΕ αυξήθηκαν κατά 19,1%, σε 1 δισ. ευρώ. Το συνολικό εμπορικό έλλειμμα της Μολδαβίας με την ΕΕ φθάνει έτσι τα 561 εκατ. ευρώ (ήτοι αύξηση 30,9%). Η ΕΕ είναι ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος της Μολδαβίας και η σημασία της έχει αυξηθεί μετά την ένταξη της Ρουμανίας στην ΕΕ το 2007. Το 2008, η ΕΕ χορήγησε πρόσθετες αυτόνομες εμπορικές προτιμήσεις στη Μολδαβία⁹ και αυτό είχε θετικές συνέπειες στο εμπόριο μεταξύ ΕΕ και Μολδαβίας. Η μελλοντική συμφωνία σύνδεσης ΕΕ-Μολδαβίας περιλαμβάνει το στόχο για τη δημιουργία μιας σφαιρικής και σε βάθος συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών, εάν και όταν η Μολδαβία θα είναι έτοιμη να την εφαρμόσει και να διατηρήσει τα αποτελέσματά της. Αναμένεται ότι η συμφωνία αυτή θα δώσει περαιτέρω ώθηση στην εμπορικές σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και της Μολδαβίας.

⁷ ΕΕ L 126/2006 της 13/05/2006, σ. 24.

⁸ http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/progress2010/sec10_523_en.pdf

⁹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 55/2008, ΕΕ L 20 της 1.24.2008, σ. 1.

Λόγω του σχετικά μικρού πληθυσμού της Μολδαβίας (3,6 εκατομμύρια κάτοικοι) και του χαμηλού κατά κεφαλήν ΑΕΠ, η Μολδαβία αποτελεί μια σχετικά μικρή (αλλά αναπτυσσόμενη) αγορά αεροπορικών μεταφορών¹⁰.

Οι αεροπορικές μεταφορές μεταξύ Μολδαβίας και ΕΕ συνίστανται κυρίως στη μεταφορά επιβατών (ο όγκος των εμπορευματικών μεταφορών μεταξύ της ΕΕ και της Μολδαβίας είναι σχετικά μικρός). Οι διεθνείς αεροπορικές μεταφορές προς και από τη Μολδαβία επικεντρώνονται στον διεθνή αερολιμένα Κισινάου. Ο αριθμός των επιβατών αυξήθηκε από περίπου 200.000 επιβάτες το 2000 σε περισσότερους από 900.000 επιβάτες το 2010, που αντιστοιχεί σε ετήσιο ποσοστό αύξησης της τάξης του 14%¹¹. Ο διεθνής αερολιμένας Κισινάου δρομολόγησε πρόσφατα ένα σημαντικό επενδυτικό πρόγραμμα για την αύξηση της χωρητικότητάς του και τον εκσυγχρονισμό του συνόλου της υποδομής του. Η ΕΕ και η ΕΤΑΑ υποστηρίζουν το πρόγραμμα αυτό στο πλαίσιο της επενδυτικής διευκόλυνσης γειτονίας. Το 2010, ήταν ο πρώτος αερολιμένας της Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων Χωρών (ΚΑΚ) που έλαβε την πιστοποίηση στο πλαίσιο του προγράμματος «Airport Carbon Accreditation» σε αναγνώριση των προσπαθειών του για μείωση των εκπομπών CO₂.

Η μεταφορά προς την ΕΕ αντιπροσωπεύει περίπου τα δύο τρίτα των επιβατών που αναχωρούν από το Κισινάου. Η επιβατική κίνηση ΕΕ-Μολδαβίας συγκεντρώνεται σε συνδέσεις με περιορισμένο αριθμό κρατών μελών της ΕΕ. Το 2009, οι πέντε κύριες αγορές (Ιταλία - 34%, Ρουμανία - 18%, Γερμανία - 13%, Ουγγαρία - 9% και Αυστρία - 8%) υπολογίζονται πάνω από το 80% της συνολικής επιβατικής κίνησης μεταξύ ΕΕ και Μολδαβίας. Αυτό δείχνει τις στενές οικονομικές σχέσεις της Μολδαβίας με τη Ρουμανία και την Ιταλία.

Τα ζεύγη πόλεων με τον μεγαλύτερο αριθμό επιβατών είναι Κισινάου-Τιμισοάρα (Ρουμανία), με περίπου 40.000 επιβάτες, ακολουθούμενες από το ζεύγος Κισινάου-Φρανκφούρτη με περισσότερους από 32.000 επιβάτες και Κισινάου-Ρώμη με περίπου 22.000 επιβάτες το 2009. Εκτός της ΕΕ, η γραμμή Κισινάου-Μόσχα είναι το ζεύγος πόλεων με την υψηλότερη επιβατική ζήτηση, με σχεδόν 48.000 επιβάτες, ακολουθούμενη από τη γραμμή Κισινάου-Κωνσταντινούπολη με 41.000 επιβάτες.

Η Μολδαβία έχει διαπραγματευθεί συμφωνίες παροχής αεροπορικών υπηρεσιών (ASA) με περίπου είκοσι χώρες, από τις οποίες οι δεκαέξι είναι κράτη μέλη της ΕΕ (Αυστρία, Βουλγαρία, Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιταλία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία και Ηνωμένο Βασίλειο). Οι συμφωνίες παροχής αεροπορικών υπηρεσιών με τα κράτη μέλη της ΕΕ είναι κατά κανόνα αρκετά περιοριστικές (π.χ. όσον αφορά την έγκριση των δρομολογίων, των συχνοτήτων, της χωρητικότητας των αεροσκαφών ή του προγραμματισμού). Οι περισσότερες συμφωνίες επιτρέπουν τον καθορισμό ενός μόνον αερομεταφορέα από κάθε πλευρά. Το ισχύον σύστημα των διμερών συμφωνιών παροχής αεροπορικών υπηρεσιών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και

¹⁰ Σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΔΝΤ, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Μολδαβίας ανήλθε το 2010 σε 1.160 ευρώ.

¹¹ Αναχώρηση επιβατών από Chisinau. Όλα τα στοιχεία για τις μεταφορές προέρχονται από μελέτη που διεξήχθη στο πλαίσιο σύμβασης με την Επιτροπή: Steer Davies Gleave: Study on the economic benefit of a common aviation area agreement between the EU and the Republic of Moldova. Λονδίνο, Ιανουάριος 2011.

της Μολδαβίας επιφέρει επομένως άνιση κατανομή της κίνησης με αρνητικές επιπτώσεις στις αεροπορικές εταιρείες και τους καταναλωτές.

Είναι, ωστόσο, σημαντικό να σημειωθεί ότι τον Ιούλιο του 2010 μόνο έξι αερομεταφορείς της ΕΕ εξυπηρετούσαν την αγορά της Μολδαβίας: η airBaltic από τη Ρίγα (Λετονία), η Austrian Airlines από τη Βιέννη (Αυστρία), η Carpatair από την Τιμισοάρα και η Tarom από το Βουκουρέστι (Ρουμανία), η Lufthansa από το Μόναχο (Γερμανία), καθώς και η Meridiana από το Μιλάνο και τη Βερόνα (Ιταλία). Το μερίδιο αγοράς των εν λόγω αεροπορικών εταιρειών της ΕΕ όσον αφορά τις πτήσεις προς τη Μολδαβία ήταν 37%. Οι αερομεταφορείς της Μολδαβίας αντιπροσωπεύουν πάνω από το 60% της αγοράς αερομεταφορών ΕΕ-Μολδαβίας.

4. ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ ΣΤΗ ΜΟΛΔΑΒΙΑ

Υπάρχουν δύο μολδαβικές εταιρείες που εκτελούν δρομολόγια από/προς την ΕΕ: ο εθνικός αερομεταφορέας Air Moldova και ο ιδιωτικός μεταφορέας Moldovan Airlines:

- Η Air Moldova εκμεταλλεύεται ένα σχετικά σύγχρονο στόλο σε προορισμούς της ΕΕ (τρία μεγάλα αεροσκάφη πολιτικής αεροπορίας τύπου Airbus A320 και δύο περιφερειακά αεροσκάφη τύπου Embraer 190). Από τον Ιανουάριο του 2010, η Air Moldova πέταξε σε συνολικά σε 13 προορισμούς, 10 εκ των οποίων βρίσκονται σε κράτη μέλη της ΕΕ (Αυστρία, Βουλγαρία, Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία, Ρουμανία και Ισπανία).
- Η Moldovan Airlines είναι μια σχετικά μικρή εταιρεία και εκμεταλλεύεται δύο περιφερειακά αεροσκάφη σε διαδρομές προς την Ουγγαρία και τη Ρουμανία (Τιμισοάρα). Η αεροπορική εταιρεία συνεργάζεται με τη ρουμανική αδελφή εταιρεία της, Carpatair, η οποία διαθέτει κεντρικό αερολιμένα στην Τιμισοάρα.

Επιπλέον, υπάρχουν και άλλοι αερομεταφορείς της Μολδαβίας που εκτελούν πτήσεις κυρίως με αεροσκάφη σχεδιασμένα στην ΚΑΚ προς άλλους προορισμούς εκτός της ΕΕ. (Η Air Moldova εκμεταλλεύεται επίσης τα αεροσκάφη αυτά, αλλά κυρίως για τους προορισμούς εκτός ΕΕ).

Προς το παρόν, οι σημαντικότερες πύλες στο διεθνές δίκτυο των αεροπορικών μεταφορών για τους επιβάτες από τη Μολδαβία είναι η Φρανκφούρτη (μέσω της Air Moldova), το Μόναχο (μέσω της Lufthansa) και η Βιέννη (μέσω της Air Moldova και της Austrian Airlines).

Οι αεροπορικοί ναύλοι από το Κισινάου προς προορισμούς εντός της ΕΕ (και αντιστρόφως) είναι σχετικά υψηλοί. Αυτό μπορεί να οφείλεται στις μάλλον περιοριστικές συμφωνίες παροχής αεροπορικών υπηρεσιών και στο γεγονός ότι το Κισινάου δεν εξυπηρετείται από αερομεταφορείς χαμηλού κόστους. Υπάρχουν ενδείξεις ότι, συνεπώς, μέρος της ζήτησης των μολδαβικών αερομεταφορών εκτρέπεται προς αερολιμένες των γειτονικών χωρών της Ρουμανίας και της Ουκρανίας.

Οι υπηρεσίες αεροναυτιλίας, συμπεριλαμβανομένων των μετεωρολογικών υπηρεσιών και των αεροναυτικών πληροφοριών στον εναέριο χώρο της Μολδαβίας παρέχονται από την κρατική υπηρεσία αεροπορικών μεταφορών MOLDATSA

(Moldovan Air Traffic Services Agency), η οποία λειτουργεί χωριστά από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας. Η Μολδαβία είναι μέλος του Eurocontrol και εταίρος στην περιφερειακή πρωτοβουλία «ATM Co-operation in South-Eastern Europe (ACE)» μαζί με τη Ρουμανία, την Τουρκία και τη Βουλγαρία. Η Μολδαβία ευθυγραμμίζει, στο μέτρο του δυνατού, το εθνικό νομοθετικό της πλαίσιο σε θέματα πολιτικής αεροπορίας με την πολιτική του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Ουρανού.

Η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας της Δημοκρατίας της Μολδαβίας (CAA) διαχειρίζεται και ρυθμίζει το σύνολο του τομέα της πολιτικής αεροπορίας. Λειτουργεί υπό την πολιτική εποπτεία του Υπουργείου Μεταφορών της Μολδαβίας.

5. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΜΙΑΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΚΟΙΝΟΥ ΕΝΑΕΡΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΕΕ – ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ

Η δημιουργία ενιαίας αγοράς αερομεταφορών της ΕΕ από τις αρχές της δεκαετίας του '90 συνέβαλε σημαντικά στο να καταστεί ο κλάδος δυναμικότερος και αποτελεσματικότερος και απέφερε μεγάλα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη.

Η σύναψη συμφωνιών για κοινό εναέριο χώρο με τις γειτονικές χώρες στα νοτιοανατολικά της Ένωσης έχει αποδείξει ότι είναι επίσης δυνατόν να επιτευχθούν παρόμοια θετικά αποτελέσματα όσον αφορά τον όγκο των μεταφορών και την αποτελεσματικότητα για τις αγορές αυτές. Ως προς αυτό, επιτεύχθηκαν ποσοστά ετήσιας αύξησης της τάξης του 12% μεταξύ της ΕΕ και των Δυτικών Βαλκανίων μετά την ελευθέρωση της αγοράς αυτής το 2006 και το 2010 (σε αριθμό διαθέσιμων θέσεων). Παρόμοια αποτελέσματα μπορούν να αναμένονται για την αγορά ΕΕ-Μολδαβίας.

Για την εκτίμηση των επιπτώσεων αυτών με μεγαλύτερη ακρίβεια, η Επιτροπή προέβη σε οικονομική ανάλυση των πιθανών επιπτώσεων της σύναψης συμφωνίας για κοινό εναέριο χώρο ΕΕ-Μολδαβίας¹². Η μελέτη προβλέπει ποσοστά ετήσιας αύξησης των αερομεταφορών ΕΕ-Μολδαβίας περίπου 15% για την περίοδο 2010-2015¹³. Συνοψίζοντας, τα αντίστοιχα οφέλη για τη Μολδαβία, αφενός, και για την ΕΕ, αφετέρου, μπορεί να περιγραφούν ως εξής:

- Το οικονομικό όφελος από μια τέτοια συμφωνία για τη Μολδαβία εκτιμάται σε 17 εκατ. ευρώ περίπου ετησίως (κυρίως λόγω των χαμηλότερων αεροπορικών ναύλων, της αύξησης των αεροπορικών ταξιδίων και της συναφούς οικονομικής δραστηριότητας)¹⁴. Η ανάλυση δείχνει επίσης ότι οι αεροπορικοί ναύλοι στα δημοφιλή δρομολόγια (ιδίως προς την Ιταλία) μάλλον θα μειωθούν σημαντικά ως αποτέλεσμα της αύξησης του ανταγωνισμού.
- Λόγω του μεγέθους της αγοράς, τα οικονομικά οφέλη μιας τέτοιας συμφωνίας για την ΕΕ θα είναι, ωστόσο, σχετικά μικρά. Από την άλλη πλευρά, ορισμένες αεροπορικές εταιρείες της ΕΕ έχουν αναφέρει προβλήματα με τις μάλλον

¹² Steer Davies Gleave: Study on the economic benefit of a common aviation area agreement between the EU and the Republic of Moldova. Λονδίνο, Ιανουάριος 2011.

¹³ Τα στοιχεία αυτά πρέπει να συγκριθούν με πρόβλεψη ετήσιας αύξησης της εναέριας κυκλοφορίας 8% κατά την ίδια περίοδο σε ένα σενάριο αμετάβλητων συνθηκών.

¹⁴ Εάν αφαιρεθούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις και οι πρόσθετοι πόροι που απαιτούνται για την υλοποίηση των διοικητικών εργασιών που προκύπτουν από την εφαρμογή του κερτιμένου, το οικονομικό όφελος για τη Μολδαβία, εκτιμάται σε 10 εκατ. ευρώ περίπου ετησίως.

περιοριστικές συμφωνίες παροχής αεροπορικών υπηρεσιών στις επί καθημερινής βάσεως δραστηριότητές τους. Η πείρα δείχνει ότι ο μηχανισμός εφαρμογής παρόμοιων συμφωνιών για κοινό εναέριο χώρο συμβάλλει στην επίλυση τέτοιων επιχειρηματικών θεμάτων (κυρίως μέσω της μεικτής επιτροπής), δεδομένου ότι είναι εν γένει ευκολότερο για τους ευρωπαϊούς αερομεταφορείς να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα αυτά σε συλλογικό επίπεδο (και όχι ατομικά). Εξάλλου, με τη συμφωνία για κοινό εναέριο χώρο ΕΕ-Μολδαβίας θα δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες στην αγορά για τους αερομεταφορείς της ΕΕ, οι οποίοι επιθυμούν μεν να αρχίσουν την εκτέλεση πτήσεων προς τη Μολδαβία αλλά δεν έχουν ακόμη τα απαιτούμενα δικαιώματα μεταφοράς. Θα ήταν δυνατόν επίσης να διευκολυνθεί η ένταξη των μολδαβικών αεροπορικών εταιρειών στις υπάρχουσες συμμαχίες ενωσιακών αερομεταφορέων, γεγονός που θα επιτρέψει την ανάπτυξη ολοκληρωμένων προϊόντων και καλύτερη εξυπηρέτηση των επιβατών, όπως και μεγαλύτερη απόδοση λόγω των οικονομιών κλίμακας.

Εξίσου σημαντικές με αυτά τα οικονομικά οφέλη είναι, ωστόσο, οι συνολικές πολιτικές εκτιμήσεις, δεδομένου ότι μια τέτοια συμφωνία θα στήριζε σημαντικά τους στόχους της ΕΠΓ της ΕΕ, την Ανατολική Εταιρική Σχέση, καθώς και τη συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας (ΣΕΣΣ) και τη μελλοντική συμφωνία σύνδεσης με τη Μολδαβία.

Η ισχυρή πολιτική έκκληση της κυβέρνησης της Μολδαβίας για τη σύναψη τέτοιας συμφωνίας είναι ένα επιπλέον σημαντικό στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη.

Μια συμφωνία για κοινό εναέριο χώρο ΕΕ-Μολδαβίας θα θεσπίσει ισότιμους όρους ανταγωνισμού για όλους τους αερομεταφορείς της ΕΕ και θα επιτρέψει στους επιβάτες όλων των κρατών μελών να επωφελούνται από παρόμοιους όρους και αύξηση των αερομεταφορών μεταξύ της ΕΕ και της Μολδαβίας και αντίστροφα. Επιπλέον, μια συμφωνία για κοινό εναέριο χώρο ΕΕ-Μολδαβίας θα αποτελέσει τη νομική βάση για την καθιέρωση αεροπορικών υπηρεσιών από τα κράτη μέλη τα οποία επί του παρόντος δεν έχουν διμερείς συμφωνίες παροχής αεροπορικών υπηρεσιών με τη Μολδαβία.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνεπεία του ανοίγματος της αγοράς, οι δυνατότητες μετακίνησης των επιβατών της ΕΕ και της Μολδαβίας θα βελτιωθούν πολύ. Ο αριθμός απευθείας πτήσεων μεταξύ ΕΕ και Μολδαβίας καθώς και ο συνολικός αριθμός των πτήσεων αναμένεται ότι θα αυξηθούν σημαντικά τις εμπορικές και τις τουριστικές ροές. Θα υπάρχουν οικονομικά οφέλη για τις αεροπορικές εταιρείες και τους αερολιμένες της ΕΕ και της Μολδαβίας.

Θα είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι το άνοιγμα και η ενοποίηση των αγορών θα πραγματοποιηθούν με ισόρροπο τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη άλλους σημαντικούς στόχους πολιτικής και μετριασμού των ενδεχόμενων αρνητικών επιπτώσεων. Στο πλαίσιο αυτό, θα είναι σημαντικό να διασφαλισθεί ότι η διαδικασία ανοίγματος της αγοράς θα συνοδευτεί από παράλληλη διαδικασία ρυθμιστικής συνεργασίας ή/και σύγκλισης. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε κρίσιμους τομείς όπως η ασφάλεια πτήσεων, η ασφάλεια από έκνομες ενέργειες, η προστασία του περιβάλλοντος και το δίκαιο του ανταγωνισμού.

Οι ανοικτές αγορές χρειάζονται ένα πλαίσιο που θα εγγυάται θεμιτό ανταγωνισμό και υψηλά πρότυπα ασφάλειας πτήσεων και ασφάλειας από έκνομες ενέργειες. Όσον αφορά τα περιβαλλοντικά θέματα, η συμφωνία πρέπει να συνάδει με τη δέσμευση της ΕΕ για αειφόρο ανάπτυξη. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό η συμφωνία να μην περιορίζει την ικανότητα της ΕΕ να εφαρμόζει ρυθμιστικά ή οικονομικά μέσα για τον μετριασμό των ανεπιθύμητων παράπλευρων επιπτώσεων της αύξησης της εναέριας κυκλοφορίας, ιδίως όσον αφορά την ποιότητα του αέρα και τη στάθμη του θορύβου στον περίγυρο των αερολιμένων και τη συμβολή στην παγκόσμια αλλαγή του κλίματος. Στον τομέα της διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας, η δυνατότητα επέκτασης του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Ουρανού στη Μολδαβία θα συμβάλει στην ενίσχυση των σημερινών προτύπων ασφάλειας, στη βελτιστοποίηση της αποτελεσματικότητας και της χωρητικότητας και στην ελαχιστοποίηση των καθυστερήσεων.

Μια ολοκληρωμένη εντολή για τις διαπραγματεύσεις με τη Μολδαβία θα βασιζόταν σε δύο εξίσου σημαντικές πτυχές: αφενός, στο άνοιγμα των αγορών και την ελευθέρωση και, αφετέρου, στην κανονιστική εναρμόνιση των προτύπων ασφάλειας πτήσεων και ασφάλειας από έκνομες ενέργειες πέραν των συνόρων της ΕΕ. Ως προς αυτό, η σύναψη της συμφωνίας για κοινό εναέριο χώρο ΕΕ-Μολδαβίας, θα συμβάλει σημαντικά στην επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας, στην Ανατολική Εταιρική Σχέση και στην Συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας ΕΕ-Μολδαβίας.

Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή προτείνει τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη μιας γενικής συμφωνίας ανοικτών αεροπορικών μεταφορών με τη Μολδαβία και καλεί το Συμβούλιο να την εξουσιοδοτήσει να αρχίσει διαπραγματεύσεις για την εν λόγω συμφωνία. Οι διαπραγματεύσεις θα διεξαχθούν από τις υπηρεσίες της Επιτροπής, με πλήρη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (EYED), λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την απόφαση 2010/427/ΕΕ του Συμβουλίου.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με τα κράτη μέλη και όλους τους άμεσα ενδιαφερόμενους για την περαιτέρω ανάπτυξη και επίτευξη των στόχων που τίθενται στην πρόταση απόφασης του Συμβουλίου.